

EEN TERECHTSTELLING.

De zon, die deze aarde beschijnt, heeft veel gezien: veel ellende, vele verschrikkelikheden, vele huiveringwekkende misdaden, maar zelden een ontzettender terechtstelling dan die deze plaat met aangrijpend realisme geeft te aanschouwen.

Het was de haat, de verzengende haat, die beslag legde op het graf; die de grafzerk op zijde trok, het graf omwoelde, en het lijk van den *Paus Formosus* naar de rechtzaak sleepte, om gevonnist en terechtgesteld te worden.

Het einde der negende eeuw, toen de terechtstelling plaats greep, is door den geschiedschrijver Giesebrecht met schrille kleuren geteekend.

De Kerk was in diepen nacht gedompeld; het zedelijk en maatschappelijk leven verkeerde in een alledroevigsten

en drinken, want morgen sterven wij!" en de Paus, de man, die zich de Stedehouder van Christus noemde, werd door zijn opvolger, die eveneens de Stedehouder van Christus werd genoemd, uit zijn graf gehaald, om gevonnist te worden!

Wanneer een volk in zedeloosheid verzonken is, wordt de volksconscientie met een brandijzer toegeschroeid; de grenzen van het betamelijke worden weggewischt; en er gebeuren wandaden, waarbij niet alleen de Christen maar ook de mensch, in zoover hij niet alle gevoel voor hetgeen wèl luidt, heeft uitgeschud, het gelaat van schaamte bedekt.

Met sobere, eenvoudige woorden verhaalt de kroniekschrijver de afgrijselijkheid der terechtstelling.

„Formosus, bisschop van Porto," zoo schrijft hij: „was in 891 de opvolger van Stefanus VI op den Pauselijken stoel, en hield in het volgende jaar een concilie te Vienne. Om een einde te maken aan de onlusten in Italië, noodigde hij Arnulph, koning van Duitschland, te Rome, en kroonde hem in 895 tot keizer. Formosus stierf den 4^{den} April 896.

toestand; alle banden van orde en gezag, van gehoorzaamheid aan de wet, van eerbied voor des naasten rechten, waren losgerafeld.

De schaamteloosheid regeerde; het zout was smakeloos geworden; en de meest zedeloze wereldschgezindheid verpestte den dampkring. De hoogere geestelijkheid leefde alleen voor de streeling harer zinnelijke lusten, en lachte om haar Christelijke plichten. De schandelijkste uitpattingen grepen plaats. Het lot van bisdommen en abdijen, van koninkrijken en vorstendommen hing af van een luim der hooggeplaatste lichtzinnige vrouwen; haar kuiperijen beslisten over het wel en wee van geheele volken. En terwijl de wetenschappen bloeiden, de klassieke werken der oude Romeinen opgeld deden, te Salerno een beroemde geneeskundige school verrees, en Pavia beroemd was wegens zijn uitstekende rechtsgeleerden, dompelde zich het Italiaansche volk in een stroom van onafgebroken afschuwelijk zingenot.

Waar was de glans gebleven, die eens was uitgestraald van de eerste Christengemeente te Rome? Wat was er van de nazaten geworden der heilige martelaren, die als levende flambouwen Nero's tuinen hadden verlicht?

De liederen Sions waren verstomd; de oude zang der dwaasheid en der bedwelming weerklonk: „Laat ons eten

Stefanus VII, na het kortstondige Pauschap van Bonifacius VI zich op den Heiligen Stoel gedrongen hebbende, deed het lijk van Formosus opgraven, een bisschoppelijk gewaad aantrekken, en voor een tot dat doeleinde te Rome vergaderd concilie brengen, hetwelk den dooden Paus schuldig verklaarde aan de misdaden, hem door Stefanus ten laste gelegd. Formosus werd hierop van zijn priesterlijk gewaad beroofd; drie vingers van zijn rechterhand werden hem afgesneden, en het lijk in de Tiber geworpen."

Geen trilling van verontwaardiging ging door de leidende kringen der menschheid, toen het Pauselijk lijk aan de golven werd prijsgegeven.

Paus Johannes IX riep in 898 een nieuw concilie bijeen, dat het vonnis vernietigde, en de nagedachtenis van Formosus in eere herstelde — de eereherstelling werd met dezelfde kille onaandoenlijkheid vernomen.

Want het was stikdonkere nacht, en eeuwen zouden nog moeten verloop, voordat de zon der Reformatie zou opgaan.

L. P.